

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ вносять:

на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:

у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всі доноси адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Рух передвиборчий.

(Допись з Самбірщини).

Глухий то кут руского сьвіта — та Самбірщина, як ввагалі всі землі австрійскої Руси. Мало тут щирих патріотів руских, майже нема читалень наших, нема шпихлрив громадских, майже нема громадских склепиків і громадских кас пожичкових. Хоч все те могло би бути, бо в Самбірскім повіті є стосунково досить освічених громадян — особливо в руских шляхотских громадах близь Самбора. Але здержує поступ в народнім і культурнім розвою руского народа той дух, котрого від 30 літ ширить невпинно і безкарно московський штаб у Львові словом і письмом по цілім краю, той дух, котрий веде Русинів до зневіри у власні сили, котрий баламутить Русинів, що они а Москалі — то один і той сам нарід, той дух, що веяку органічну працю для піднесеня руского народу унеможливає і що старає ся о те, щоби руский нарід не підніс ся з свого тяжкого упадку, а то в тій цілі, — по думці львівського московського штабу і єго прихильників по краю — щоби, як по їх думці австрійську Русь колісь загорне „батюшка“, тоді Москва не мала багато праці в цілковитим змосковщенем руского народу.

Дятого-ж то прихильники львівського московського штабу по краю старають ся роботу щирих Русинів розбити — а то всякими дозволеними і недозволеними способами. — В Самбірщині скликали кацапи ще давнійше збір буцім то загальний Русинів і вибрали комітет для вибору посла до сойму — чистий кацапський під проводом адвоката Гумецкого із Самбора і поставили на кандидата того-ж Гумецкого, котрий від року станув на чолі Самбірскої кацапщини, хоть тут є менери кацапські не аби-які, як н. пр. катихит О. Теодор Ріпецький, автор популярної московфільскої історії Руси, виданої „обществом Качковського“ під іменем Сави Дуди, як катихит їмн. Ёмитрик і прч.

Русини в народного сторонництва скликали довірочний збір своїх людей в цілі порозуміня що-до кандидата на посла до сойму на 29. серпня в Самборі. Та, як-же здивовали ся, коли там явили ся також архикацап адвокат Гумецкий і о. Марков, рідний брат редактора „Галічаніна“, сотрудник з Райтерович, пропагатор ідей „Галічаніна“. А стало ся то в сей спосіб, що радикал Михаєв, вїйт із Морозович, котрий живе в великій дружбі із адвокатом Гумецьким, покликав Гумецкого на збори, а Гумецкий зловив на улиці отця Маркова і втягнув єго на збори, щоби розбити працю Русинів народного сторонництва. Сі два госпо-

динове були причиною, що Русини не могли нічо користного урадити, бо они забирали слово, а не можна було їх за двері видрумити, бо селяни і шляхтичі, що були на зборах, не розуміли би зміслу того видрулення і могли би виступити против Русинів народного сторонництва.

Мушу зазначити, що в Самбірщині є Поляків до 45 процент. Дятого-ж то від початку конетитуції майже все виходив тут яко посол кандидат Поляків. І сего разу не буде інакше. Згаданий в горі кацап не має жадного вигляду, щоби яко посол перейшов; і дятого то він думає висунути яко кандидата на посла якого селянина.

Русини народного сторонництва годили ся в тім, щоби кандидатом на посла поставити п. Титка Реваковича, радника суду і начальника суду повітового в Підбужі. Однак п. Т. Ревакович освідчив, що кандидатури не прийме.

Лишають ся отже кандидати польскої сторони. Суть то шп. Серватовский, Телєжинський і Созанський, всі три властителі більших посіlostей. (Альойвий Телєжинський є ще й інжиніром желїзницї у Львові). Серватовский і Созанський суть ворогами розвою руского народу в народнім і культурнім взгляді і є прихильниками теорії, котру ширив син руского ходачкового шляхтича в Хромогорб, знаний Явцьо Добржанський, в польскій прасї від ча-

СІЛЬСКА ДОЛЯ.

(Обравець з житя).

— 0 —

Був хмарний, слітний день в літі, коли до сільскої школи прийшла убога вдова, поздоровила учителя і, схопивши єго руку, борзо вї поцілувала, хоч учитель відтягав руку.

— Звідки ви, газдине?

— Я таки з сего села, але ви мене не знаєте, бо я ще в вас не була. Вас то я добре знаю: і в церкві вас бачила і люди за вас багато доброго говорять, що ви громаду на добру дорогу наvertsаєте і наші діти гарно вчите. Ви мого сінка знаєте, що ходить до школи.

— Прошу, сїдайте! Як ваш сін навивав ся?

— Михайло М...

— Знаю, він дуже добре вчить ся. А ви яку потребу маєте до мене?

— Оттаке мове: Мій Михайлик хлопець мені все голову, до школи до Чернівців хоче. Відколи почув, що Капралів хлопець їде до Чернівців, то й він собі забав. Може би там чоґо дохралав ся.

— Та він міг би; хлопець пильний і уважний. А ви маєте чим удержувати єго в Чернівцях?

— Та де маю! Я бідна вдова. Всеґо маю тільки хатину і пятайцять пражин огорода, а на то два хлопці.

— А поля маєте?

— Маю сто пять пражин поля, але вони заставлені на роки. Як мій чоловік — дай му Боже царство! — помер, то мому Михайликови було тоґди тільки три місяці. Лишило ся по нїм господарство краєне: обширне обїєте, стодола, стайня, комора, колєшня, вибачте кармник, кошницї і корова, котру продала я на похорони. Та що з того? Не ветиг мій чоловік очи важмурити, як мої пасерби зараз потім всі будинки порозбивали, все позабирали тай помїж себе подїлили. Ходила я до двірника, не помїг нічоґо. Ходила я до панотця, дав мені квиток до суду і я подала ся на ливентар. Поки судове право вийшло, то пасерби роздїлили ся і полем. Тільки всеґо мені і моїм дітям лишило, що хату з огородом і сто пять пражин поля. А ту прийшло ся платити такеу і поголовщину; дома грейцара не було і я мусїла заложити поле на роки. А потім ще всі податки від року в рік мусїла сама платити, бо казали: „то приходить до мого нумера, до маси.“ Що я, бідна наплакала ся! А треба було собі раду давати, дрібні діти годувати.

— Богато мали ви дітий?

— Мала своїх тров, а тров мій чоловік, бо я віддала ся за вдівця. Він мав тоґди 56 літ, а я 17. Мій покійний нєньо — дай їм Боже царство — були тоґди двірником, як мій чоловік перший раз повдовів. Був то газда на все село і люди шанували єго. Став він мене сватати, а я в плач; не піду і не піду! Та нєньо присилували мене і я віддала ся. Прожила я з ним 23 роки, а вже 13, як я стала вдовою.

Добрий був небїжчик, я привикла до него і ми жили собі в згоді. Коли прочував свою смерть, скликав кількох газдів: „Так і так, каже, я вже свої діти подружив і відвінував, то аби мені по моїй смерті других дітий не кривдили. То їх господарство, що лишило ся“... Але діти не сповнили єго волі.

— А ви не маєте більше роду, аби за вами міг хто обстати?

— Маю одного брата в селі, а другого панотцем в сусїдстві. — І селянка назвала панотця. — Брат-панотець каже, що не може мені помогти, бо сам має пятеро дітий: коштують єго багато. Коли часом їде до Чернівців, то ветупить до мене, але дасть Біг, нічоґо не удїлить.

— То ваш старший брат?

— Він наймолодший. Коли ходив ще до школи, то я вже тоґди була віддана. Нєньо продала поле на него, все йшло на єго науку, а мій, як їздив до Чернівців, то нерас брав з собою муки і бараболь і омасти для него, давав і гроші, але то з часом все забував ся.

— А ви тепер просили єго, щоби помїг вашому Михайликови в школах?

— І просила і молила: може би з єго дітьми був на одній станції, я би харчу в дому носила, відуст собі відривала... Або може би давав хоч по два леви на місяць запомоги, то вже би мені лекше було. Панотчик-брат каже: „Ви не знаєте, сестро, кілько школа коштує. То не на ваші сили. Пригадайте собі журу нашого тата“... Не хоче помагати. А мені аж серце крає ся, коли слухаю, як мій сїнок пла-

су ери конституційної, а котру інценував граф Лешек Борковський в першій соймі галицькій — теорії: що „niema Rusi!“

Мимоходом сказавши, та теорія страшенну шкоду зробила не тільки інтересам Русинів, але й інтересам народним Поляків. Она успособила суспільність польську — особливо в Галичині — крайне ворожо до піднесення руского народу у вагляді народно-руским і культурним. Она зродила, зміцнила і розширила ідею межі Русинами австрійськими, що Русини за слабі, щоби розвинули ся як самостійний нарід і ддятого мають бути Русини Поляками, то воліють стати Москалями, з котрими їх в давнину лучили одна пануюча династія Руриковичів, одна православна віра і одна стародавня церковна література. — А чи знаєте, що до розширення сеї теорії причинив ся в значній мірі посол першої каденції соймової граф Лешек Борковський? Була то особистість в соймі визначна своєю гарною поставою, своїми биетрими аргументами, своїм родом, своєю літератською повагою, — ддятого-ж він був одним з проводирів сойму, на котрого слово всі дуже вважали. Тамлю, як під час сесії в р. 1865 стрітив ся я зі знаним руским поетом і чистим руским патріотом бл. п. о. Николаєм Устияновичем, котрий тоді був також послом соймовим. Зворушений сказав він мені: „Чи знаєш, що ниньки сказав в соймі гр. Лешек Борковський (підчас дебати, де йшло о признавнє якихсь прав Русинам): „Ja nie znam Rusi, ja znam tylko „Polskę“ albo „Moskwę“!“ — І ддяльше сказав мені о. Н. Устиянович: „Я виджу, що ми надармо боремо ся, виступаючи як Русини; а маєм стати Поляками, то хто знає, чи не ліпше стати Москалями.“ А треба знати, покійний о. Н. Устиянович — можна сказати — стояв на чолі тих Русинів, котрі против проф. Якова Головацкого, против публіциста Богдана Дідицького, а давнійше против Дениса Зубрицького і прч. все виступав в обороні рідного язика і противний був признантю московского або недомосковщеного язика.

Отже-ж пп. Серватовекій і Созанський,

заперечаючи права народні рускому народови в Галичині, не можуть і не повинні найти підпори ддя своєї кандидатури у щирих Русинів.

Третій кандидат Поляк, п. Альойзій Тележинський, є Поляком, що ніколи не заперечував і не заперече народних прав, які рускому народови як народови належать ся. Знаю его від 1870-их років і він все стоїть що-до нашого народа на тім становищі, що нашому народови треба всі права народні признати.

Кацапи виступлять всі, як один муж, против кандидатури п. Тележинського — ддятого, бо они знають, що п. Тележинський є рішучим прихильником народного і культурного розвою Руси, а рішучим противником омосковщення Руси.

Поляки-ж не повинні дати ся пірвати шовінізмом і не повинні разом з кацапами поборювати кандидатуру п. Тележинського, а підпирати кандидатуру чи то п. Серватовского чи п. Созанського, бо Поляки не повинні того ніколи забувати, що підривати силу Русинів значить підривати силу народну Поляків, що Русини вже спольщити не дадуть ся, а що насильно польщені будуть липнути перше в ддяцї і в симпатіях, а потім і в дійстности до Москви (дарма, що там їм ліпше не буде, як історія учить), що коли Русь змосковщить ся, то тоді мусить ся хоч би і 12 мільонів Поляків межі однолітою 70-мільоною Москвою а однолітою пядьдесят-мільоною Німеччиною винародовити. А 25 мільонів Русинів і 12 мільонів Поляків — в народнім і культурнім вагляді сильно розвинених і себе взаїмно вепмагаючих — се може становити силу, котра і теперішню 70-мільонову (чисту) Москву у всі аспирациях на захід і полудне Славянщини і Европи здержати може. Дарма, сеї правди велика часть галицьких Поляків — навіть межі найінтелігентнішими людьми — признати не хоче. А таки се правда, і дай Боже, щоби не запізно прийшли до пізнання сеї правди. В інтересї отже доброї долї так Русинів як і Поляків, є, щоби щирі Русини, котрі не хотять бути винародовленими ні в

хосен Москви, ні в хосен Польщі, — і щоби щирі Поляки, котрі потрафляють ддяльше поглянути в будуччину свого народу, щоби і Русини і Поляки дали свої голоси на посла до сойму із куриї сільської в Самбірщині на п. Альойзія Тележинського. — Нехай собі наші домашні Москалі кричать на то, як хотять, то на їх голос, як на голос ворогів нашого народу, не треба вважати. Тих вовків в овечій шкурі належить вже раз з нашої чисто рускої громади викинути: нехай они йдуть в Москву або і Сибір послів вибирати, а ми їх тут не припускаймо до наших народних зборів.

Русин, а Не-Москаль, але й Не-Лях

Закон о пристановищах для піяків.

—о—

В декотрих краях, а іменно в північній Америці, Швеції і Норвегії, в Англії, Німеччині і Швайцарії суть вже від давна пристановища для піяків, т. є. такі доми, де віддають на якійсь час налогових піяків, щоби їх там або відзвичаїти від піяньства або бодай на якийсь час поправити і зробити нешкідливими. Гадку заснована таких домів або пристановищ для налогових піяків піднесено перший раз в моравським соймі в 1888 р., а відтак і в соймі Долішньої Австрії, а в 1892 р. займала ся сею справою також комісія господарска палати послів. Міністерство справедливости ідучи за сими голосами виговорило отже проєкт ддяточного закона котрого зміст в головних точках єсть єддуючий.

Ддя придержування, дозору і догляду налогових піяків можна оснзувати пристановища для піяків, т. є. заведеня для відзвичаювання від піяньства. Основувати можуть держава, край, повіт або громада. Також можуть зложити ся кілька країв на основанє такого спільного пристановища для піяків. Приняте до публічного пристановища піяків може наступити або в наслідок добровільного вступлення або через примусове признавнє. Обом, що з налогу запивають ся, або упивають ся лиш від часу до часу над міру, можнч на їх просьбу і після того, кілько місяць єсть в таким пристановищі, позволити вступити до публічного пристановища для піяків, коли з огляду на степень розвою їх піяньства можна сподівати ся, що они через то будуть опісля більше вчестерігати ся піяньства. Але на ту

че і просить: „Мамо і ти, брате, прошу вас, дайте мене до Чернівців до школи, може хоть писарем стану, то вам поможу.“ Якжеж нам посилати его до Чернівців, коли нема за що?! А як він читає! Як возьме читати з біблії або з других книжок, то ми зі старшим хлопцем нераз станемо, слухаєм-слухаєм, і саму роботу забудемо. Я сама пізнаю, хоть і не вчена, що він добре бере ся до науки. Я вам, пане учителю, щиро дякую, дай вам Боже здоровля і добре панованє, аби й ви з діточок ваших мали потїху, — що ви мому Михайлови подарували книжку, а в осени на цїсарський правник новий сердачок. Най вам Бог за то надгородить.

— Він заслужив собі, а ви бідні, то єму належало ся дати.

— Ой, бідна я, бідна! Самі діти то бачать і тому Михайлик хоче далі вчити ся. Він як прийде зі школи, то тільки перекусить дещо і зараз бере ся до книжки, то читає то пише то рахує або щось малює: дармо ані хвилини не посидить. Він за вас ходить лиш два роки до школи, а знає вже тільки, що ми всі дивуємо ся. Мій старший син ходив пядь рік до школи та не знає й підписати ся. Він також цікавий, але за покійного пана учителя — най-в-Богом спочивають — не було такої науки, як тепер. Тодги, бувало, вся старшина громадска з покійним паном учителем вйдуть ся до коршми і забавляють ся до пізна вночі; нераз аж на розсвітку вертають до дому. А відколи ви до нас прийшли, то вже й наука в школі йде инакше. Зразу, мушу вам то сказати, говорили люди: „то якийсь гордий

професор, не хоче забавити ся з людьми, як небіжчик“, але до кількох місяців побачили, що так повинно бути. Не була ваша нога в коршмі і старшині громадській стало стидно, почали один за другим відтягати ся від коршми, а тепер вже богато людей не на горівки. А ви, дай вам Боже здоровля, забороняли навіть дітям ходити коло коршми на танці. Мій малый, як прийде зі школи, то все мені розповість. Я вам кажу, він кимує*) все, що почує від вас. Він нераз каже, як бесїдуємо про нашу кривду, що як би ддяльше вчив ся і бїльше письма знав, то би сам виходив без адвокатів своєю частку повітчи.

— А ви маєте які письма судові за ту спадщину?

— Маю декрета з суду, бо то правда: цїсарський суд є справедливий і дай Боже здоровля тим панам в суді, що моїм дітям і мені справедливу пайку признали. Кожде з нас маємо шесту часть дістати, а не так, як пасерби позабирали і нас укривдили. Мені ще перед трьома роками вийшло право. Я пішла до суду, а там мені кажуть: зробіть собі просьбу і заінтабулюйте ся. Прийшла я до дому, а ту по кількох днях прийхав пан Гр. з Відня до нашого села. Стали люди ходити до него на пораду тай я пішла до него з декретами. А він їх прочитав, написав мені малый квиток і „йдїть каже, до Чернівців; на сей квиток справлять вас до мого знакомого адвоката. Він називає ся так і так... Він є з пошівского роду і зро-

*) Кимувати — тямувати, пам'ятати.

бїть вам все, тільки возьміть кілька левів з собою“. Послухала я его ради. Готових грошей я не мала, мала тільки — даруйте за слово, шаную вас як гречних — одного пацючка. Пігнала я его на торг і продала за 12 злр. Потім принаймила собі фіру, бо я слаба, не годна вже пішки йти. З гіркою бідною винайшла я того пана адвоката, даю єму той квиток, мої судові письма, і прошу, аби мені просьбу зробив. А він на то каже дати собі десятку. — Я прошу его: „Пане, то за богато за одну просьбу таку велику суму“. „То не може бути дешевше!“ — він на то — „я вам вилагоджу то, як належить ся, і відси пішло сам до суду, а вам прийде готово вже на ґрунт.“ — Розвязала я платину і дала єму 10 зр., ддямаю собі: може Бог дасть, чей прийдуть діти до своєї пайки і будуть єї уживати“. І вернула ся спокійна до дому. Чекаю один місяць, чекаю другий, аж так до пів року. Нема мені нічого із суду. Іду до Чернівців і питаю пана адвоката, що стало ся з моєю просьбою, що доси нема ніякої вісти. Він на то: „Ідїть до дому, я подам — то вже вам прийде“. — Чекаю я, чекаю даремно, нема нічо; іду я знов і прошу, а він каже: „принеси, бабо, ще 30 левів, а твій процес скінчить ся незадовго“. То значить: до тих 10 зр. ще 30 зр. аби я доплатила. І кажу я пану адвокату, що я бідна, не маю бїльше нічого, лиш хатку; адже-ж я єї вже не продам, бо де поїду ся з моїми дітьми? Я просила у него мої письма судові назад, але він не хотїв їх віддати. Була я із своїм братом у него і знов просила, аби мені просьбу зробив. А коли й се не по-

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 2. вересня 1895. р.

Іменоване. Надзвичайний професор при львівській техніці Роман Дзеслевський іменований звичайним професором електротехніки на тій техніці.

З черновецького університету. Др. Володимир Мількович затверджений міністерством просвіти як доцент для середньої і нової історії на черновецькому університеті.

† **Теофіл Бережницький**, радник висшого суду краю в Львові, бувший посол до союму і член виділу краю, президент управляючої ради товариства „Дністер“, голова товариства „Руска Бесіда“ у Львові, член многих товариств руских — загально поважаний і люблений муж незвичайної честности і доброти серця, щирый патріот руский — упокоїв ся дня 30 м. м. з полудня в Дорі в наслідок недуги серця, на котру запав ще в зимі сего року.

Письменний і устний іспит зрілости в черновецькій гімназії відбуде ся в днях 9-го до 14-го, взглядю 16-го і 17-го вересня с. р.

Мерзке злочинство викрито в комітеті Гайду на Угорщині. В горах найдено там останки тіл трех молодих пастухів і кусники їх одєжи. По переведенім слідстві показало ся, що два вожаї медведів, котрі волочили ся по ярмарках, зловили тих хлопців і покидали своїм медведям живцем на жир. Обох злочинців арештовано і они признали ся цілком до вини.

Перше цивільне вінчанє на Угорщині. Віденська акторка панна Ядвіга Марґотъ внесла ориґінальну просьбу до президента угорского міністерства Банфіого, іменно о позволенє, шоби перше цивільне вінчанє на Угорщині дано їй з актором Юлієм Габерфельдом, котрий тепер анґажований при „Deutsches Volkstheater“ у Відні. Наречений є жидом з Будапешту, отже є угорский підданий, а наречена є католицкого віроісповіданя. Они ще перед роком заручили ся і все маячили о тім, що мають перші на цілу Угорщину взяти цивільний шлюб. Мабуть їм се удасть ся, а тоді будуть они щасливі, бо стануть голосними на цілу Угорщину. Та реклама їм удала ся.

Париский обрізувач уха. Від якогось часу лучало ся в Парижі, що в публичних городах якийсь невисліджений злочинець обрізував дітям уха. Ніхто не міг догадати ся, що за причина попихла злочинця до сеї звірськости. Аж недавно удало ся поліції викрити, що виновником єсть Юлій Мер, рзбар, котрий перше був антикарем. Він потребував дитинячих ух на взірці до своїх робіт, а вавив діти різними ласощами до публичних огородів в корчі і там довершував свого злочинства.

Археологічні нахідки в селі Чехах повіта брідского збогатили ся сими днями новими оказами. На цвинтариску поганским видобуто з глубини 35 см. під орною землею кістяк 155 центиметр. довгий. Наоколо ший мав він 9 гузків з бронзу — вісім більших а один меньший, дальше масивний нашійник з бронзу і маленькі камінні коралики, котрі в воздуху почали кругати ся; коло уший мав ковтку з бронзу; низше ший найдено бляшку з бронзу, а на обох руках бронзолету з бронзу грубости мизалного пальця; коло грудий мав шпильки з бронзу на 18 см. довготи, а низше грудий з обох боків бронзові бляшки з ушками; на других мав бронзові украшения в формі рурок з бронзу. Сей кістяк лежав головою на полудневий всхід і коло него найдено також два малі кремінні ножики. На тім цвинтарисці найдено вже до яких 40 кістяків, а ні один з них не був так украшений, як тепер розкопаний. При дальших розкопах найдено ще багато кістяків, з котрих деякі були довгости 160—165 см. Один з них мав залізний нашійник, а в головах его найдено мале горнятко. При иньшм, 155 см. довгім, найдено залізний ніж в головах, двое маленьких горняток і лук з кости,

просьбу можна лиш тогди пристати, коли той, що просить, заявит особисто перед судом, що він постановив вступити до пристановища для піяків, шоби там відзвичаїти ся від піяньства. Особи, що вступлять добровільно до публичного пристановища для піяків, не мають права з власної волі і коли схотять виходити із заведеня. Они стоять тогди зовсім на рівні з тими, котрих віддано до такого заведеня наслідком вироку судейского.

Вироком судейским можуть бути віддані до пристановища для піяків: 1) Особи, що в посліднім році рахуючи взад від їх засудженя за піяньство, були вже більше як три рази карані за піяньство. 2) Налогові піяки, що через піяньство зійшли з розуму і для того були віддані до шпиталю або до дому божевільних і хоч знову прийшли до розуму, але не мають достаточного собі злібности до здержаливости і до опору против налогу піяньства. — 3) Налогові піяки, котрі хоч і здорові на розумі, але морально і економічно можуть стати ся небезпечними для себе і для свояків або можуть бути небезпечними для тіла других. Особи приняті до публичного пристановища для піяків можуть бути задержані тут против їх волі. Коли який піяк втече з пристановища, то можна зажадати помочи властей судових і адміністраційних, шоби его знов туди приставити. Держати піяка в пристановищі не можна довше як два роки без перерви. Але особи, котрі вже пересиділи через два роки в пристановищі, можна знову туди віддати, скоро они по їх випущеню стались знову налогові.

Пристановища для піяків треба так устроювати, шоби піяки в них відвикали від уживаня алкогольничих напитоків і через відповідне обходженє ся з ними та відповідний спосіб житя набирали більшої тілесної і моральної сили опору против нових напитоків налогового піяньства. В пристановищах, котрих найвисший надзір і догляд серед всяких обставин належить до адміністрації державної можуть бути заведені всілякі класи стравунку.

Вирок, що якась особа має бути віддана до пристановища для піяків, прислугує кождому судови повітовому, до котрого та особа належить. Вирок той може наступити з уряду, скоро хтось до року був більше як три рази караний за піяньство. У всіх иньших случаях наступає вирок на внесене. Ставити внесене мають право: родичі, діти і супруга, дальше опікун або куратор піяниці, відтак настоятель шпиталю або заведеня для божевільних, в котрім піяк через якийсь час перебував, наконець прокуратория державна. Також і начальник громади, в котрій піяк про-

магало, то я просила, най мені зверне мої декрета, а єму вже дарую і мою десятку, хоть я до того видала на дорогу вже других 9 зр. — А пан адвокат і чути того не хоче — ані сяк ані так. — Уже три роки минуло, нема ні просьби, ні гроший, ані не хоче звернути мої письма. Бідна моя головонько! Прийде ся мені ще відумерти се і мої діти не будуть нічо у руках мати.

— Ви пишїть до того пана Гр. до Відня, котрий вас до того адвоката нарадив, най він напише й жадає від него, аби вас заспокоїв.

— Хиба се ще попробую, може прийду хоть до своїх декретів судових, та вже тогди чекала-бим доки мої хлопці доросли би до свого... Прошу вас, пане учителю, яку раду даєте мені в моім Михайлом? Він біднятко хотїв би до Чернівців, аби далі вчити ся.

— Тут трудна рада, як ви не маєте таких добрих людей, що би вам до чого помогли. Коби у нашій Буковині були буре і для бідних сільських дітий, такі як є в Галичині по великих містах, то я би написав просьбу і ваш син там би певно дістав ся. Але таких буре на Буковині Русини не мають, тай загигає бідна молодіж сільска.

Коби і наші патріоти постарали ся у Чернівцях хоть о одну руску буреу, тоби для наших бідних сільських дітий було велике добродійство, а в часом мали би ми й більше своєї інтелігенції.

живає, має право ставити внесене, скоро налоговый піяк може стати ся морально або економічно небезпечним собі самому і своякам або може загрожувати безпечности тіла свого власного або других. Не можна однакж видавати вироку на поміщенє в пристановищі для піяків, скоро в краю, в котрім знаходить ся дотичний суд, нема публичного пристановища для піяків або не постарано ся в якийсь иньший спосіб о приміщенє налогових піяків, здорових на умі.

Закам буде виданий вирок, чи хтось має бути поміщений в пристановищі для піяків, мусить насамперед перевести ся судово розправа після приписів о поступованю в справах неспорних. Але перед рішенем треба завсїгди вислухати особу, маючу віддати ся до пристановища, і мусить бути предложене мніне знатоків (психиатрів). Остаточне рішенє о постанові суду повітового, котрою допускає ся відданє особи до пристановища для піяків, застерігає ся трибуналови судейскому першої інстанції. Суд повітовий має тому трибуналови переслати акти о переведеній розправі ще перед виготовленем судової постанови. Виконанє вироку судового прислугує політичній власті краювій. Приняте до пристановища для піяків наступає без взгяду на приналежність маючої віддати ся особи і не може зависїти від попередної уплати або забезпеченя коштів стравунку.

Задержанє в пристановищі кінчить ся і дотичну особу треба випустити, скоро вирок в дорозі права змінено, коли скінчило ся два роки. Крім того можна дотичну особу випустити кождого часу із пристановища, коли стан его і степенє розвою налогу піяньства не обіцюють ніякого успіху, або коли она занедужає на таку хоробу, від котрої годі лічити в заведеню. Особи, котрі занедужали би на умі, треба зараз віддати до дому божевільних.

По році можна дотичну особу випустити на пробу або на якийсь означений час, або на цілу прочу часть часу, на який та особа була засуджена до предстановища. Коли-ж би випущений на пробу став знов запивати ся, то власть краюва має постарати ся о то, шоби его віддати знову до пристановища. В сїм случаю час его увільненя на пробу не треба зачислити до часу, на який він найдовше може бути задержаний в пристановищі. Коли-ж би когось мимо того, що єму вже час скінчив ся, задержано против его волі в пристановищі для піяків, то може він (взглядю его свояків, опікун або куратор) поставити в суді повітовім, в котрого окрузі знаходить ся пристановище для піяків, жаданє, шоби не допущено до дальшого задержаня. Крім того уповажнена і прокуратория державна до поставленя такого внесеня, скоро она довідає ся о такім неуправненім задержуваню особи в пристановищі для піяків.

Особа, котру примусово віддано до пристановища для піяків, тратить на час свого задержаня в заведеню і часового увільненя свою власть батьківську, на коли-б їй яка прислугувала. Коли-б така особа мала який маєток, котрий через довше єї задержанє був би виставлений на небезпечність, то треба для неї установити куратора.

В проектї закона суть також постанови карні против тих, котрі би умисно старали ся шкодити успішному діланю пристановищ для піяків. Хто намавляє особу перебуваючу в пристановищі піяків з успіхом до вчєчі або помагає їй втікати, буде караний строгим арештом від одного до шість місяців. Хто особі з пристановища для піяків в часі єї задержаня тамже подає без лікарского розпорядженя алкогольничі напитки, або помагає їй роздобути собі ті напитки, буде караний тримісячним арештом; коли-ж би то був сам урядник, слуга або хто небудь із служби в пристановищі для піяків, буде караний шестимісячним строгим арештом.

котрий лежав повисше горняток. Зараз коло сего лежало шість більших зубів якогось нетеперішого звіряти, здаєсь жубра. При однім такім кістяку найдено в ногах дві звірячі голови, одна також з такими самими зубами, а при другім також красно орнаментованій сагайдак кістяний. При всіх тих кістяках лежали менші і більші горнятка, а між ними нашлись дві великі глиняні урни з людськими кістями напів спаленими, дальше красно емальована скручена шпилька, котра має виразну форму звітого вуза. Замітне се, що при дальшій конаню в напрямі на північ кістяки лежали вже у відміннім положеню, бо головою на полудне. При сих кістяках уже мало бронзу, за те більше заліза, відтак устає цілком бронза і при кількох кістяках найдено саме залізо а то: залізні стріли, залізні шпильки, залізні нашийники і пр. Взагалі замічено, що се цинтариско в напрямі на північ змінє свою фізіогномію, бо при кістяках находить ся більше заліза а бронзу дуже рідко, а де виключно находить ся залізо, там не видно уже горняток і урн. Розкопи там переводив від 8. до 19. серпня учитель школи народної в Чехах п. Сподарик після інструкції і під доглядом д-ра Шараневича, котрий приїхавши до Чех винайдені цінні предмети посортував і забрав з собою до Львова wraz з дневником розкопів.

Вуж в жолудку. В Linzer Volksblatt читаємо: В Зальцбургу заслаб сви селянина з Ульріхсберґ на жолудок. Слабість ставала чим раз грізнійшою, а жадні ліки не помагали; отже паробок спратив надію, що буде жити. Не міг нічого їсти, часто блював, а біль в жолудку ще більше змагав ся. Аж раз, коли два дні нічого не їв, почув у горлі ласкотанє і нахил блювати — і він викинув з себе живу змію. В коротці хорий виздоровів цілком. Яким чином зайшла змія в жолудок? Очевидно при п'яту води з якогось жерела, в котрім змія була ще в формі яйця чи малого звірятка.

Місяць в віддаленю о 100 кілометрів. Перед двома може роками багато шуму наробила відомість, що один Парижанин хотів наклонити комітет урядуючий виставу в 1900 році в Парижі, щоби устроєно далавид (телескоп), котрий би приблизив місяць на один метер від очий зрителя. Хотий сей проект перепап, то все він на щось здав ся. Як доходить вісти, на виставі буде великий далавид, котрий приблизить місяць на 100 кілометрів, а то вже єсть нечуваним поступом. Виріб скла до сего далавиду розпочав славний фабрикант Мантоа і повідомив о тім французьке товариство астрономічне. Щоби унаглядити зближенє, яке дасть далавид, п. Мантоа каже, що коли би на місяця була приміром велика катедр французька Notre dame, то дві її вежі представили би ся як дві тоненькі черточки, а коли би по поверхни місяця переходив полк войска, то через далавид видасть ся він як чорна рухома точка. Однак річи більші н. пр. вулкани буде можна добре обсервувати. Сочки того далавиду будуть мати 1 метер 20 центм. проміру, а сам далавид буде 60 метрів довгий. Вибір сочок займе около чотирох літ. Найбільший дотеперішний далавид з вистави в Чикаґо, виготовлений тим самим п. Мантоа, мав 1 метер 5 цм. проміру. Що буде в сім далавиді цікаве, то его устаткованє, при котрім іде о се, щоби як найбільша скількість людей могла з него користати. Далавид буде устаткований паралельно до землі. Образ місяця увійде в его поле при помочи зеркала плоского о двометровім промірі. Образ місяця в далавиді буде відтак відбивати ся на стіні в салі.

Небезпечности електрики. Коли освітленє електричне і уживанє електричності взагалі хоронить нас від тих небезпечностей, якими нам грозить газ, бо не викликає вибухів, то однако доводить до иньших нещасть, так само сумних в наслідках, а дуже незвичайних що-до форми. Між иньшими лучило ся н. пр. в Новім Йорці, що на одній улиці була комунікація цілком перервана, бо в наслідок якихсь неправильно-стей між підземними дротами електричними утворила ся т. зв. електрична полоса, котрої не можна було перейти. Кождим, хто хотів на улицю, трясла якась невидима сила. То тревало кілька годян, доки не надійшли заосмотрені в

гумові рукавички і гумову обуву робітники з електричної стації і не довели дротів до порядку. В Чикаґо знов в однім готели електричність розгосподарювала ся в такий чудачний спосіб, що ніхто не міг пояснити, що з нею стало ся. Здавало ся, що цілий готель переповнений електричностію як фляшка лейдейска. Люди не могли рушити ся, щоби їх щось не товкнуло, а знід їх ніг вискакували іскри. Один з готелевих гостей, вийшовши до купелі, дізнав чувства, як коли-б его колоди тисячі шпильок; на его крик збігла ся служба, виломла двері і увільнила бідлаху від примусової електричної купелі; однако хто лише вийшов до купелювої комнати, діставав сильний удар в лице. Едісон, на питанє окремої комісії, який найпростіший і найневіщий спосіб убити чоловіка електричностію, порадив, щоби засудженого віддати яко робітника до котрої небудь фабрики електричності. Се майже певний спосіб убити чоловіка, бо ті робітники стають з часом такі небережні на небезпечність, яка грозить, що цілком не стережуть ся і часто спроваджують самі на себе смерть. Одному з них, котрий дуже неосторожно обходив ся з лампою о силі 12.000 свічок, згоріло ціле лице на вуголь, при чім очевидно упав трупом на місци.

Присмне становище редактора. В Daily News читаємо: Одна з найбільших перепон для розвою Хінців є незвичайна скромність народу. Котрий Хінчик знає що про війну з Япаном? Хінські газети не мають жадного впливу на нарід, бо всі вісти суть до неможливости змінені або таки зовсім фальшиві. Европейці засновали газету, але та не розповсюдила ся в Пекінґу. Там панує лише урядова газета, а єї бідний редактор тремтить що дня о свое житє. Треба-ж знати, що за 900 літ істнованя урядової газети відтато 1800 редакторам голови! Бідний той редактор, як він осторожно десь пише свої статі! Як ему Хінців переконати, що їх побіджено? Він мусить писати: „Всі народи на світі слухають нас, лише ті Япанці то бунтівники — але наш цісар їм то працає і в своїй милостивости дарує їм тільки а тільки грошій (т. е. відшкодованя воєнного)“.

По американськи. Співробітники в балюні то найновіше, на що здобули ся американські газети. А то стало ся не так для реклами, як більше длятого, щоби подати скорше і точійші вісти як конкуруючі газети. Коли випускано два пароходи в воду, редакція одної газети вислала свого співробітника балюном у воздух, щоби він все докладно бачив. Балюн був телеграфом сполучений з редакцією і співробітник все докладно описував, а редактор зараз списував і подавав до друку. Так редакція могла публіці подати скорше і точійші вісти про то торжество, як всі иньші газети.

ТЕЛЕГРАМИ „БУКОВИНИ“.

Будієвичі, 2. вересня. Вчєра приїхав сюди цісар на маневри.

Будапешт, 2. вересня. Конференція єпископів закінчена і рішено видати спільне посланіє з протестом против законів церковно-політичних.

Софія, 2. вересня. При вчерашнім торжестві уродин султана поводили ся болгарські міністри остентативно, що зробило прикре вражіє на присутних дипломатів.

Впв. передплатників просимо о вирівнанє залеглостий. За пять місяців, відколи розходить ся розширена „Буковина“, дали ми доказ, що наша часопись заслугує на підпору Русинів. Численні признаня, які ми за той час дістали, суть, думаємо висказом ширшого загалу. Без помочи рускої суспільности не можливий дальший розвій „Буковини“. Ми не хочемо зазнати на собі наслідків рускої неточности так, як зазнали їх иньші рускі часописи; тому просимо о вирівнанє залеглостий і заповідаємо, що в інтересі справи народної і часописи ми не згодимо ся на таке толерованє неточности передплатників, яке у Русинів вийшло в звичай. Адміністрація „Буковини“ дасть впв. передплатникам всякі можливі полекші у сплаті належитости, але підтримувати несолідність не думає.

Передплатників, котрі в доручуваню „Буковини“ добачать якусь неправильність або котрим не достає якого числа, просимо се зараз подавати нам до відомости. Реклямація бракууючих чисел увільнена від оплати порта.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО
„РУСКА БЕСІДА“
 в Чернівцях,
 улця Петровича число 2,
 має на складі:
„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛІОТЕКУ“
 для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем
 року 1886, 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892
 1893., 1894., по 1 зл. 20 кр. за рочник, а всі 9 разом за 9 зр.
3 пересилкою поштовою 9 зр. 30 кр.

Чума горілчана.

Сумна історія для перестороги і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присвятив Омелян Попович. Книжка ся має 80 сторін і коштує 20 кр., поштою 25 кр.

ПОКЛАДКИ

правдивих кур браманських по 15 кр., голяндських чорних з великим білим чубком по 25 кр., гудан по 25 кр., правдивих стирийських кур по 10 кр., довгої курки 30 кр., трюханів 30 кр., срібної віяндотс по 50 кр., емдинських гусий-великанів по 1 зр., курят-карликів 30 кр., великих стирийських качок і качок пекінґських по 20 кр., кохін-хіни по 25 кр. Мої спеціальні виховки преміовані так в Австрій як і в заграници вже 27 разів першими преміями; я розсилаю лише покладки преміованих дуже добрих звірят і приймаю всяку відвічальність за добре заплодженє, як і за їх прьбутє, чистоту і правдивість раси.

МАКС ПАВЛІ, Кефлях, Стирия. (Köflach, Steiermark.)